

Kyrkobladet

Frösön Norderön Sunne

Nr 1 - 2010

**Förtroendevalda och personal
Bengt Johan Banke och tjuren Pelle
En helt vanlig dag på jobbet**

”Jag lyfter mina ögon upp till bergen: varifrån skall min hjälp komma.”

Psaltaren 121

De här orden minns jag från mitt föräldrahem. Orden fanns nämligen broderade på en bonad som hängde på väggen.

Jag kom att tänka på de orden nu inför fastan som för mig är en närgående tid, då vi följer Jesus under hans sista dagar. Tillsammans med sina lärjungar drog han sig tillbaka till Getsemane, som är namnet på den trädgård som ligger på sluttningen av Olivberget utanför Jerusalem. Det var en avskild plats som Jesus ofta sökte sig till för att få vara i fred och för att hämta hjälp från Gud. Här kämpade Jesus verkligen för sitt liv. Han ville så gärna leva. Men hans uppgift var att dö. Själva ordet Getsemane har senare blivit ett uttryck för kamp. Men också ett uttryck för att hämta hjälp från Gud. Under tre år hade Jesus predikat, varit tillsammans med människor, fått många vänner och efterföljare. Och nu närmade sig avgörandets stund för Jesus. Han ställs inför ett vägval. Skulle han fly. Skulle han dra sig undan. Eller skulle han fullfölja sitt uppdrag. Jesu mänsklighet blev väldigt tydlig i Getsemane.

Det finns de som har tagit anstöt av att Jesus var så svag och kraftlös i prövningens stund. Att han var så sårbar. Att bilden av Gud var så mänsklig. Men så verklig är Jesu kamp, att den uttrycks med ord som bävan, ångest, bedrövad ända till döds.

Händelsen i Getsemane handlar om det mänskliga. Vad det är att vara människa. Att vara ensam. Att uppleva att vännerna viker i prövningens stund.

Att vara människa är att möta prövningar. Ingen av oss kommer undan det, för livet är inte alltid så enkelt. Även om vi lever i en tid med enkla och snabba svar, så finns det en livets brottningskamp för oss alla. Där frågorna kanske är flera än svaren. Det är vardagens alla frågor som tränger sig på när relationer går sönder eller när den svåra sjukdomen slår till och grusar drömmarna och förhoppningarna. Eller när det mänskliga värdet tas bort och ingen behöver mig längre. Det enda som då tycks vara kvar är den egna ensamheten. Var finns Gud då?

När jag bodde i Melbourne satt jag många gånger och samtalade med Barleif från Norge. Han var sjökapten och hade mönstrat av i Australien och skapat sig ett nytt liv där. Han berättade mycket om sina år till sjöss och han återkom ofta till händelser under andra världskriget. Han var då ung styrman som seglade på norska båtar som var i tjänst åt engelsmän eller amerikanare. Det var en farlig tid att vara ute till havs. Tyska ubåtar patrullerade ju traderna mellan Europa och Amerika. Så när fartygen seglade så seglade de ofta tillsammans många fartyg i konvoj. En lång rad handelsfartyg, med krigsfartyg emellan, som skydd mot uppdykande tyska ubåtar. Barleif berättade:

Det var en otrolig spänning att vara ute på det sättet. Man visste att man var bevakad. Man visste att många fartyg skulle bli torpederade och sänkas. Och i de mörka nätterna till havs så såg jag hur fartygen framför oss blev torpederade och började

brinna och hur besättningsmännen hoppade i vattnet för att rädda sig. De efterföljande fartygen hade stränga order om att inte stanna för att plocka upp de som låg i vattnet. Vi fick inte lämna vår position i konvojen. Då skulle vi bli ett lätt byte för nya torpeder. Vi körde helt enkelt över våra kamrater. Vi hörde deras skrik och rop på hjälp – och vi körde bara över dem”.

Barleif fortsatte: *I 50 år har jag haft mardrömmar och ångest för de här nätterna när jag hörde mina kamrater ropa på hjälp. Och vi kunde inte göra något för dem. Det enda vi kunde göra var att slänga ut livbojar och livbåtar och knäppa våra händer och be till Gud för våra kamrater.*

Detta var vårt Getsemane, en kamp med rädsla och ångest och vi tänkte på att Jesus själv hade känt samma ångest, samma rädsla, samma förtvivlan – som vi kände. Och även om inte det hjälpte oss i den här situationen så såg vi något slags tröst i att överlämna oss åt Gud. Det enda vi kunde göra var att knäppa våra händer. Och så kom de här orden ifrån bibeln till mig, ”Jag lyfter mina ögon upp till bergen, varifrån skall min hjälp komma.” Den bönen gav mig kraft, inte att fly, men kraft att klara mig genom lidandet.

Och svaret lite längre fram i Psaltarpsalmen kändes som en stor tröst ”min hjälp kommer från Herren som har gjort himmel och jord.” Den bönen och det svaret är större än mitt liv.

Starkare kan knappast Guds närvaro uttryckas.

Göran Modén kyrkoherde

goran.moden@frosokyrka.se

Frösö Pastorat

Pastorsexpedition

Sikvägen 88, 832 53 Frösön

Telefontid vardagar 8-12, 13-16

tel: 063-161150, fax: 063-161166

[e-post: info@frosokyrka.se](mailto:info@frosokyrka.se)

Frösö församling

Kyrkogårdsexpedition

Telefontid vardagar 11-12, tel: 063-431 01

Kyrkor

Frösö kyrka, tel: 063-435 73

Hornsbergskyrkan, tel: 063-122757

Bartimmar

Hornsberg, tel: 063-126597

Valla, tel: 063-437 37

Ungdomsverksamhet

tel: 063-446 56

Hemsida: www.frosokyrka.se

Konfirmation i Frösö Kyrka

Foto: Lasse Thoresson

Höstgruppens konfirmation Frösö Kyrka 7 Februari 2010

Bakre raden från vänster: Agneta Vojnic-Hajduk, församlingspedagog, Robin Nilsson Boij, ung konfirmandledare, Johan Wilhelmsson, Filip Bergman, Anton Lysén, Frida Andersson, Magnus Norlander, Kristian Appelkvist Årvåg, ung konfirmandledare, Linn Vikström, ung konfirmandledare.

Mellanraden från vänster: Madeleine Almén, ung konfirmandledare, Gustav Andersson, volontär, Helena Lundvall, Filip Jonsson, Erik Fureman, Markus Hjelm, Jesper Tengström Ros, Christina Arvidsson, ung konfirmandledare, Therese Nerpin, ung konfirmandledare

Främre raden från vänster: Christian Lindahl, Anton Owén Wallram, Anna-Lina Lidgren, Svante Tängmark, präst, Ebba Jönsson, Hampus Fredman, Niklas Samuelsson

Vikarie på orgelpallen

Foto Urban Nolander

Sedan årsskiftet har Frösö församling en vikarierande kyrkomusiker som heter Mats Ternvall. Han kommer att arbeta här under år 2010. Mats har tidigare varit verksam i Östersunds församling och under de senaste tio åren arbetat i Lits församling.

Mats är född och uppväxt i Sala i Västmanland. På fritiden åker han gärna slalom och står gärna vid spisen och lagar mat till familjen.

Det rika musiklivet i församlingen, med många musikutövare, ser han som inspirerande och utvecklande. Variationen i arbetet med kör, orgel- och pianospel är stimulerande.

Sedan fyra-fem år tillbaka är Mats Suzukipedagog i kyrkorgelspel d v s undervisning av främst barn utifrån gehörsmetoden.

Svante Tängmark, komminister

Kommande och gående

Bertil Jakobsson, kyrkvård

Att få ett uppdrag som kyrkvård i Frösö församling tycker jag är hedrande och intressant. Som församlingsbo har jag alltid tyckt att Frösö församling har haft en omfattande och bra verksamhet. Jag ser fram emot att nu få vara en del av den verksamheten. Kyrkan har en viktig funktion att fylla, för människor i alla åldrar, både till helg och vardag, som ett alternativ till det ökande ytliga kommersiella utbudet i samhället. Kyrkan erbjuder gemenskap och omtanke och jag önskar att allt fler skulle få del av den gemenskapen.

Birgitta Lindahl, kyrkvård

Birgitta avtackades den 24 januari i Frösö kyrka för sina 20 år som kyrkvård i Frösö församling. Birgitta, som har ett stort hjärta för Frösö församling, kommer fortfarande att vara aktiv i församlingen ibland, bl a kommer hon att fortsätta att recensera böcker här i Kyrkobladet och leda samtalsgrupper.

Foto och text:

Urban Nolander, församlingspedagog

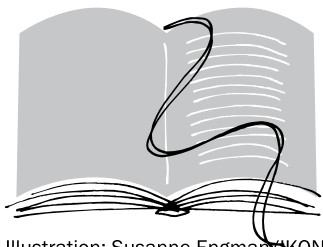

Illustration: Susanne Engman/KON

Husförhöret

Ord och uttryck kan skapa gemenskap och förståelse men också stänga ute från gemenskap. Inom kyrkan är detta inget undantag och därför kommer det hållas "husförhör" i varje nummer av Kyrkobladet. Här förklaras ämnen, ord och uttryck på ett förhoppningsvis förståeligt sätt.

Präst Kontraktsprost
Biskop Prost Ärkebiskop
Kaplan Kyrkoherde
Domprost Pastorsadjunkt
Stiftsadjunkt Komminister

Att kärt barn har många namn, gäller i högsta grad när det gäller att beskriva en präst. Det finns massor av prästtitlar att hålla reda på. En del mer eller mindre kända. Titlarnas uppgift är att tydliggöra vilken sorts prästtjänst det handlar om men frågan är hur tydligt det blir om man inte ens förstår titeln. Jag börjar naturligtvis med att förklara just präst.

Präst - "En Guds ords tjänare"

Präst kommer från grekiskans "presbyteroi" som har betydelsen "äldste" som avser personlighet och karaktär. Alltså en betoning på prästen som ett föredöme. Präst är något man är vigd till efter en 5-årig utbildning och det fortsätter man att vara livet ut oavsett om man har en prästtjänst eller inte. I prästvigningen får prästen en titeln "Verbi divini minister" som är latin och betyder "Guds ords tjänare". Det är troligtvis den minst kända av alla prästtitlar. Den belyser den mest centrala av prästens många uppgifter, nämligen att förkunna evangelium i ordet (predikan) och sakramenten (dop och nattvard). Andra viktiga uppgifter en präst har är att förrätta vigslar och begravningar samt leda gudstjänster och ta emot förtroenden under tystnadsplikt.

Prästämberet i kyrkan får inte förväxlas med "offerpräst" vars funktion är att vara medlare mellan Gud och människa.

Biskop - "En tillsyningsman"

Svenska kyrkan är indelad i 13 stift med en biskop som chef i vart och ett av dessa. Biskopen har ansvar för att kyrkans lära och ordning följs samt har bl.a. uppgift att viga nya präster. Biskop kommer ur grekiskans "episkopos" med betydelsen tillsyningsman.

Ärkebiskop - "En som är främst bland likar"

Svenska kyrkan har en ärkebiskop som högste ledare. Bland biskoparna är ärkebiskopen "den främste bland likar." När de samlas är ärkebiskopen ordförande. Uppgifterna är bl.a. att viga nya biskopar och att vara Svenska kyrkans främste företrädare.

Prost - "En förtjänstfull präst"

Prost kommer från latinets "propositus" som betyder förestandare. Titeln används inom kyrkan som en hederstitel som biskopen kan tilldela förtjänta präster.

Kontraktsprost - "En samordnande präst"

Stiften indelas i olika kontrakt och varje kontrakt har en kontraktsprost. Att ordet "kontrakt" används i det här sammanhanget kan man säga beror på att biskopen ingår ett "kontrakt" med en präst för att denne ska representera honom ute i stiftet. Kontraktprosten blir då biskopens förlängda arm för att ha överinseende över och samordna det kyrkliga arbetet inom ett kontrakt.

Kyrkoherde - "En chef för ett pastorat"

Ibland används titeln "pastor" för kyrkoherden eftersom det är herde på latin. Därför kallas kyrkoherdens ansvarsområde för just "pastorat". Kyrkoherden har ett samordnings- och tillsynsansvar för all verksamhet i pastoratet och är arbetsledare för dess personal.

Domprost - "En kyrkoherde i en domkyrkoförsamling"

Domprost är också en kyrkoherdetitel, men markerar att han eller hon är kyrkoherde i en domkyrkoförsamling.

Komminister - "En medtjänare"

Den vanligaste prästtiteln är komminister. Titeln är bildad av latinets "com" och "minister" och betyder med-tjänare och som titeln avslöjar så utgör komministern en medhjälpare till kyrkoherden.

Stiftsadjunkt - "En komminister på stiftsnivå"

Stiftsadjunkten är jämförbart med komminister fast betecknar en prästtjänst på stiftet. Den som har en sådan tjänst kan exempelvis arbeta med utbildningsfrågor eller gudstjänstutveckling för stiftets räkning.

Pastorsadjunkt - "En nyvigd präst"

Titeln som präster bär första året efter prästvigningen är pastorsadjunkt. Det är en sorts utbildningstjänst där den nyblivna prästen hinner "bli varm i kläderna" innan det är dags att söka tjänster på egen hand.

Kaplan

En präst kan ibland ha ett särskilt ansvar för exempelvis gudstjänstlivet i en bestämd kyrkobyggnad och kallas då kaplan. Det är en förkortning av kapellpräst.

Urban Nolander, församlingspedagog

Förtroendevalda och personal

Många nya ansikten

Det var många nya ansikten som möttes när samfällighetens nya förtroendevalda och personal träffades för en gemenskapskväll den 18 januari.

Sammanlagt sitter det 45 stycken förtroendevalda som kommer att leda församlingarna i samfälligheten fram till nästa kyrkoval 2013. Den största gruppen är kyrkofullmäktige vilket kan liknas vid samfällighetens "riksdag". En annan grupp som även den är gemensam för samfälligheten är kyrkonämnden, den fungerar som samfällighetens "regering". Varje enskild församling som ingår i samfälligheten har sin egen "styrelse" som kallas för kyrkoråd.

De förtroendevalda har nu ett mycket viktigt arbete framför sig: att vara med och forma en kyrka rustad att möta församlingarnas behov. De ska också vara arbetsgivare, fastighetsförvaltare och huvudmän för begravningsverksamheten.

Mer finns att läsa om de förtroendevalda på frosokyrka.se/forsamling.

60 år av engagemang

Gunnar Eriksson, som varit förtroendevald i Frösö församling under flera decennier, avtackades under högmässan den 24 januari. "Jag började engagera mig i kyrkan som 24-åring" säger Gunnar och ser tillbaka på sitt 60-åriga engagemang i kyrkan med glädje och tacksamhet. "Det har varit en underbar tid, speciellt är jag mycket tacksam för det goda samarbetsklimatet som har funnits bland oss förtroendevalda och personalen, det ser jag som orsaken till att allt har gått som på räls".

Gunnar som villigt ställer upp när någonting behöver göras, kommer nu att ägna sig åt att vara "hustomte" i Hornsbergskyrkan.

Foto och text: Urban Nolander, församlingspedagog

Emperi´s blomtävling

Frösö kyrkogård ligger bra framme som vanligt i utformning och skapande av gravplanteringar. Det blev första pris 2009 och här bredvid ser ni bidraget som vann med motiveringen: "En lækker fin dekoration, med originell färgsammansättning! Härligt nytänkande!"

Jury bestod av: Thord Karlsson, Emperi Försäljning AB samt Bosse Rappne, Slottsträdgården Ulriksdal.

Vårplantering

På Frösö kyrkogård kommer vi även i vår att plantera penséer på gravarna eftersom det blev mycket uppskattat av gravrättsägarna och våra besökare. Det kommer att ske ungefär i mitten av maj eller när vådret tillåter. Kostnaden för skötsel av plantering inkl. blommor blir i år 450 kronor. På Sunne kyrkogård planteras sommarplanter samt ljung på hösten för samma kostnad.

Vi vill med detta också passa på att tacka vår säsongspersonal för ett väl utfört arbete under förra året.

Kyrkogårdsnämnden

Fotograf: okänd.

Bengt Johan Banke och tjuren Putte

Fastigheten

Fastigheten nr 1 Rise såldes 1871 av Olof Hansson till Olof Bengtsson och hans hustru Ingeborg Johansdotter. Köpekontraktet innehöll sju punkter som reglerade födorådsförmåner (dåtidens pension) för Olof Hansson och hans syster Ingeborg Hansdotter. Dessa födorådsförmåner kom att vara mycket betungande för familjen Bengtsson. Ingeborg H. åtnjöt födoråd i 33 år och Olof Hansson åtnjöt födoråd i 38 år.

Familjeförhållanden

Olof Bengtsson och hans hustru fick två barn, Anna * 1872-01-31 och Bengt * 1877-10-03. Anna gifte sig med en dragon Johan Ward. Han dog endast 25 år gammal. Anna fick fyra barn. Dock inga barn med sin man. Emma, fader okänd, tvillingarna Erik och Olof med Erik Olof Olsson från Kungsgården, och Elise, fader okänd. Två av barnen dog unga, Emma och Erik. Olof Olsson (Olle i Rise) gifte sig med Märta Karolina Liljemark från Storsjö. Elise förblev ogift. Bengt Johan Banke var ogift och hade inga barn.

Bengt J. Banke som person

Banke var bonde, poet och uppfinnare. Han var en märklig man - egen - argstint av sig. Många vågade sig inte ens att gå över gårdsplanen hos Banke.

Banke var medelmåttig som bonde. Många av sysslorna på åkern utfördes av andra. I ladugården såg det förskräckligt ut. Golvet var trasigt men mockrännan var torr – Banke hade nämligen lärt korna att pissa i en hink, som han höll fram samtidigt som han kliade dem under svansen med en pinne. Bankes dikter var många. Mest känd är "Hästkarlar", en dikt där han ondgör sig över hästhandlare.

Bankes dikter visar att han ägde språklig begåvning utöver

det vanliga och att han kunde skriva efter samma versmått i diktens alla verser. Dikterna var många gånger ironiska och driver med dåtidens överhet. Men det finns både humoristiska dikter och romantiska. Han skrev även allvarliga och seriösa dikter. Såsom ett exempel kan nämnas ett in memoriam "Vid odlaren Erik Bengtssons i Genvalla grift." Troligt är att Banke nyttjade Carl Zetterströms bibliotek i Stocke. Det fanns kvar till 1912, då man flyttade Zetterströms bokskatter till Östersund. Bankes dikter har ett värde i sig, dels för att de belyser den situation som då rådde och dels en tidlös diktning som visar stor kärlek till jorden och naturen.

W. Peterson-Berger var intresserad av Banke och hans diktning. Enligt P-B så var Banke en konstnärnatur. Eftersom P-B kände till att Banke skrev dikt, så bjöd han in Banke i sitt hem Sommarhagen. Där läste Banke en rad dikter och fick lovord för dessa av P-B. Så skulle P-B återgälda diktläsningen med att spela ett av sina stycken på flygeln. När han spelat färdigt frågade P-B vad Banke tyckte om det spelade stycket. Banke svarade då: "De lät som när geita skit på brea .." och sedan gick Banke ut ur huset.

Branden

Mangårdsbyggnaden brann ner natten till 1/1 1901. Det var en kall vinter, murstocken höll inte. Någon mängd tillgängligt vatten fanns inte. Det enda som räddades var en gungstol. Bankes far dog 12/1 1901 av lunginflammation på grund av överansträngning med arbetet kring branden. Mangårdsbyggnaden blev senare återuppbyggd.

Bankes konkurs 1907-04-03

Far och mor till Banke kom att skriva ett inbördes testamente, som skulle komma att vara av stor betydelse för Banke då han försattes i konkurs 1907.

J. Petterssons Trävaru AB begärde Banke i konkurs. Vid bouppteckningen efter faderns död hade Banke genom föräldrarnas inbördes testamente bara att utkvittera 92:46 kr. Banke hade ”struliga” affärer. Själv ägde Banke en velociped, ett par skidor, många böcker, en cittra, en fonograf och fyra gamla stolar. Detta värderades till 38 kr. Brist i Bankes bo blev 1121:50 kr.

Bankes kontakter med utlandet

Banke har vid två tillfällen 1911 och 1912 varit skriven i Barnarp i Småland. Där sysslade man med emigration till USA. För Bankes del blev det ingen emigration.

På något oklart sätt var Bankeplogen med på en stor lantbruksutställning i Paris under 1920-talet. Banke ville då naturligtvis vara på plats. Men eftersom han inte hade så mycket pengar, beslöt han sig för att tjuvåka på tåget till Paris. Då upptäcktes han och fick åka hem på Svenska konsulatets bekostnad. Banke reste till Tyskland 1923 för att marknadsföra sin plog. Några affärer lär det inte ha blivit.

Intagen på Östersunds hospital

Banke blev intagen på Östersunds hospital troligen 1914. Banke blev utskriven den 1 augusti 1917 från hospitalet, men var vid avgången inte fri från symptom. Banke fick intyg av dr Widell den 31 januari 1920 då han förklarades fri från symptom samt fullt frisk.

Tjuren Putte räddade Banke från en auktion

Bankes tjur, Putte, var en osedvanligt stor tjur. Den var dresserad såsom en hund. Banke är mest känd för den exekutiva auktionen den 25 april 1933. Auktionen skulle börja kl. 14. Banke hade blivit efter med skatten, som skulle betalas med två utmäta kvigor och en ungtjur. På plats fanns slaktare och andra personer som spekulanter. Bland funktionärerna fanns landsfiskalen Ebbe Haag från Sunne (ord. landsfiskal Uhlin, Frösön var sjukskriven) och fjärdingsmannen Fastesson. Det var en dov stämning men på något vis förväntansfull. Det blev alldeles tyst då Banke tog till orda: ”här ska det inte bli någon auktion och ni ska försvinna härifrån. Det ska ske på momangen, eljest släpper jag ut Putte”. Det gjorde Banke. Putte tog omedelbart itu med att jaga undan de i ägarens ögon - objudna gästerna. Haag och Fastesson sprang upp på ladugårdens körbro, några sprang in i huset, andra klättrade upp i en björk, där de blev sittande. Putte vaktade troget så att ingen kunde vidtaga några anstalter i ena eller andra riktningen.

Tisdagen den 25 april var det kyligt. Banke passade på att hämta en rock, men glömde inte bort att dessförinnan uppmana Putte: ”Se efter dom dj-a medan jag hämtar en rock”. Nu lyckades Lars Persa från Kösta fly och buda såväl den sjukskrivne landsfiskalen Uhlin, fjärdingsmannen Erik Jonsson och stadens polis. Det tog tid innan styrkan anlände. Men Putte aktade inte för rov att neutralisera denna styrka. Landsfiskalen Uhlin tog sig upp på höskullen, fjärdingsmannen Erik Jonsson, som var tjock och rund, lyckades kravla sig upp på jordkällarens tak, där en tidningsfotograf förevisade situationen till stort förtret för Erik Jonsson. Poliserna klättrade upp i träden.

När alla satt i säkerhet säger Banke till Putte: ”Kom nu, den där ska vi ta”. De gick fram till jordkällaren, Putte bölade och grävde med klövarna. Erik Jonsson blev så skräm

Bengt Bankes pass, 1923.

så att han hoppade ner från källartaket och lyckades med hjälp ta sig in i boningshuset. Klockan 16 var auktionstiden ute. Auktionen ställdes in. Banke tog in Putte. När spekulanter, funktionärer och polis lämnade Rise för Banke ut med skällsord mot dem och isynnerhet mot några slaktare som infunnit sig som spekulanter, dem okvädade han med diverse olämpliga tillmälen. Händelsen var ”hinder av laga förrättning”. Något straff utdömdes aldrig, men händelsen torde ha bidragit till vård på sinnessjukhus.

I morgondagens tidningar stod det om händelsen med foton och karikatyrer av de agerande. Det här blev en riksynhet, Stockholmstidningen gav stor plats åt händelsen.

Banke såsom uppfinnare

Banke var uppfinnare av en ny konstruktion av en jordbruksplog, Bankeplogen. Plogen hade en insvängd plogkropp ovanför landsidan och en böjd skumkniv. Denna geniala förändring gjorde att tiltans överdel skars av så att inget gräs syntes när det var plöjt. Åkern blev mer lättskött tack vare den konstruktionen. Olika tillverkare av plogar och annan jordbruksutrustning hörde av sig för att få köpa rätten att börja tillverka plogen. Dessutom lovade tillverkarna en viss royalty per försald plog. Detta var dock inte Banke intresserad av. Det gav honom istället idén till egen tillverkning av plogen.

Fabriksbygget

Banke ärvde fastigheten Rise 1:5 1926-01-18. Banke började bygga sin fabrik för tillverkning av plogar nere vid Storsjön, i närheten av den s k Bankebryggan, som är ett synligt be

Fortsättning nästa sida.

vis idag. Den består av sten, som fylldes ut för att göra en ångbåtsbrygga, för att skeppa plogarna in till Östersund för vidare transport. Schaktningen av området där han skulle bygga fabriken är också ett synligt bevis, även om det idag är igenväxt med sly. Även grundmurarna finns till en del kvar, även om de på grund av dåligt materiel - sjögrus - idag har nästan totalt raserats. Till och med avlopp finns från denna tänkta fabrik. Men Banke saknade pengar för att genomföra ett så stort projekt som att bygga fabrik. Han hade inte ens råd att betala patenträtten, varför tillverkningen av Banke-plogen togs upp av ett bruk i södra Sverige. Då utan att Banke fick ett enda öre för sin uppfinning.

Banke kom på obestånd och bygget av fabriken försatte Banke i konkurs. Lappfogden Waldemar Gardham och köpmannen Torsten Brolén inropade fastigheten Rise 1:5 på exekutiv auktion 25 december 1934.

Björken vid Bankes familjegrav innan den fälldes den 19 april 1997

Frösö sjukhus

Banke utflyttade till Östersund den 2 september 1937 och därefter till Frösö sjukhus 1942. Banke dog på sjukhuset den 20 mars 1969, 91 år gammal.

Bankes grav

När modern dog den 27 juni 1925 måste Banke köpa en grav. Det blev Västra nr 126 till hemägare Bengt Banke, Rise med villkor att endast två kistor skulle nedsättas däri och att björken skulle få stå orubbad kvar, för 25 kr. (Jättebjörken till vänster om gravkapellet). Idag finns två kistor och tre urnor i graven. Björken fälldes den 19 april 1997 eftersom den var torr i toppen och utgjorde en olycksfallsrisk.

Kyrkogårdsförvaltningen har hämtat en ny björk vid bostället Rise 1 och planterat den vid Bankes grav.

I familjegraven:

Bengtsson Ingeborg, Bankes mor, död 1925
Olofsson Olof, Bankes systerson, död 1959
Banke Bengt J, död 1969
Olofsson Märta K, systersonens fru, död 1978
Olsson Elise I, Bankes systerdotter, död 1988
(Björkstubben är upprävd och bortforslad).

Text och foto: Milton Nilsson

Källor: Landsarkivet samt artiklar av Lennart Westerberg och Jörgen Persson

Denna artikel ingår i vår artikelserie om kända och okända personer som vilar vid Frösö kyrka.

Gravstädning

Gravstädning vid Frösö, Sunne & Norderö kyrkogårdar uppmanas vara klar senast den 16 maj. Var vänlig att ta bort kransar, kransställ och gravlyktor. Inget får ställas bakom gravstenen.

Kyrkogårdsnämnden ansvarar inte för kvarlämnade föremål.

Kyrkogårdsnämnden

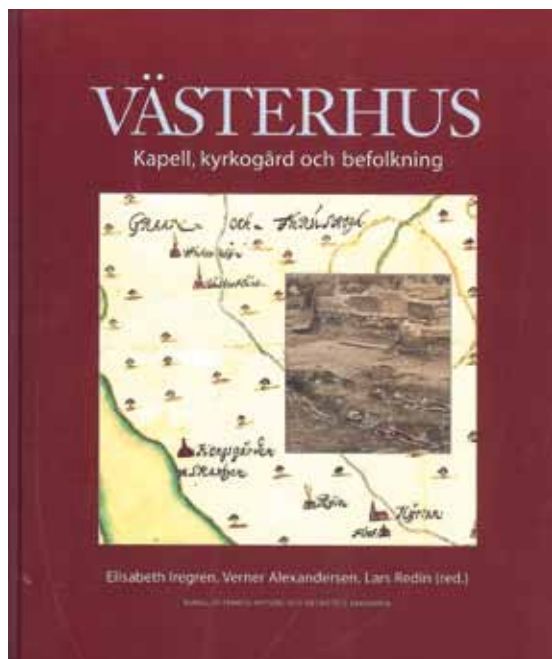

Gemensam urnnedsättning på Frösö kyrkogård

Lördag den 5 juni, kl. 18
Frösö kyrka

Andaktsstund i anslutning till urnnedsättning.
 Helen Lugner, präst

OBS ! Urnorna skall vara föranmälda senast 21 maj, endast per telefon till kyrkogårdsförvaltningen telefon: 063 - 431 01, må-fr kl. 11-12

Västerhus

Kapell, kyrkogård och befolkning

I en ny bok utgiven av Kungl. Vitterhetsakademien, får vi en ny och fördjupad inblick i Frösös historia, den har titeln; Västerhus. Kapell, kyrkogård och befolkning.

Under medeltiden, 1100-1350, levde en grupp människor tillsammans på storgården Västerhus på Frösön, ägare och anställda, kanske också trälarna. Där verkade de och där begrovs de under generationer på sin begravningsplats vid Västerhus kapell. Forskarna har kunnat utläsa mycket om deras liv och själva Västerhus historia, genom de utgrävningar som har gjorts vid denna medeltida kyrka och kyrkogård. Hur individerna var släkt. Vilka sjukdomar de haft. Hur gamla de blev och vilka sociala skillnader som fanns.

I denna bok ges många svar på dessa frågor - svar som kommit fram genom analyser av benrester, gravplacering och kyrkobyggnad. Forskare har sedan några år bedrivit projektet "Medeltidens människor" där man studerat människors levnadsvillkor och hur storgården Västerhus fungerade. Projektet bygger vidare på Nils-Gustaf Gejvalls banbrytande avhandling från 1960 om Västerhus. En rad medarbetare med olika specialisering har knutits till arbetet.

Huvudredaktör för boken är Elisabeth Iregren, professor i osteologi vid Lunds universitet. En av författarna är Kristina Jonsson, bördig från Frösön. Hon har disputerat vid Stockholms universitet med sin avhandling om medeltida begravningar i Skandinavien. Hon har i boken skrivit kapitlet, Kyrkogården och kyrkan i Västerhus. En av hennes poänger är att kyrkogården kan ses som en social arena där man både markerat och befäst människors status och relationer.

Boken kostar 325 kr och kan beställas på vitterhetsakad.bokorder.se

Vad har vår älskade våffla gemensamt med Notre Dam?

Faktiskt ingenting om man bortser från namnet. Paris och kanske världens mest kända katedral har namnet Notre Dam - välkänd från sagan om den modige och blyge klockaren som förälskar sig i den romerska flickan Esmeralda. Det franska namnet på katedralen blir översatt "Vår fru" som är en hederstitel för Jungfru Maria, Jesu mor. Vår fru kyrkor finns runt om i alla kristna länder, så även i Sverige.

Under den senare delen av fastan, i samband med vårdagjämningen, närmare bestämt den 25 mars, infaller vårfrudagen, men den firas på närliggande söndag, mer känd som Jungfru Marie bebådelsedag.

Vårfrudagen var förut en festdag som inte på långa vägar var lika anonym som nu. Traditionen som många fortfarande håller fast vid är att på denna dag äta våfflor. Ordet våffla är en sammandragning av uttrycket vår fru.

På vårfrudagen (Jungfru Marie bebådelsedag), fick Maria veta av ängeln Gabriel att hon var gravid. Det är då precis nio månader fram till jul och Jesu födelse. Förutom julen styr också Jungfru Marie bebådelsedag traditionellt placeringen av midsommardagen, som firas till minne av Johannes Döparens födelse.

Bibeln berättar om att Elisabet, Johannes mamma, var gravid i sjätte månaden då Maria fick besök av ängeln Gabriel. Johannes skulle enligt detta födas tre månader senare, omkring den tjugofemte juni.

Mycket av traditionen, att äta just våfflor på vårfrudagen, kommer säkert av det överflöd av bland annat ägg och mejeriprodukter som uppkommit då man höll fasta.

Ingredienserna i våfflor varierar mycket, från det enkla med skummjolk och mjöl till det festliga där både grädde, ägg och smör ingår. Våffelbaket är i Sverige en mycket gammal tradition. Man bakade smeten i saxlika, rektangulära järn över öppen eld. När sedan järnspisen blev allt mer populär i slott och koja uppkom behovet av ett runt järn som passade i spisens plattringar. Den "runda" formen indelad i hjärtan följde sedan med till dagens elektriska våffeljärn. Och de klassiska rutorna har funnits med ända från start.

Vanligtvis äter vi våfflor med sylt (sorten beror på vad man föredrar) och grädde alternativt glass. Men det är också mycket gott med en klick creme fraich och rom toppad med rödlök, väl värt att prova kanske som förrätt.

Än dröjer det ett tag men till sommaren kommer möjligheten åter att äta våfflor och dricka kaffe med den vackraste utsikten man kan tänka sig, då sommarkyrkan slår upp portarna för servering i Frösö sockenstuga.

Maria Nilsson, komminister

Ingredienser:

3 dl vetemjöl
1 tsk bakpulver
4 dl mjölk
50 g smör
½ dl vispgrädde

Smält smöret och låt det svalna. Blanda vetemjöl och bakpulver. Vispa ner mjölken, grädden och det smälta smöret till en jämn smet. Hetta upp ett våffeljärn och pensla med smält fett. Häll på smet och bred ut så att det täcker undre laggen och grädda våfflorna guldbruna. Lägg våfflorna var för sig på ett galler när de är färdiga. Servera våfflorna nygräddade med vispad grädde, sylt eller bär. Våfflor utan ägg blir fräsigare än våfflor med ägg.

En helt vanlig dag på jobbet

Frösö, Norderö och Sunne församlingar har tillsammans 24 anställda inom 10 olika yrkesområden. Här nedan får vi följa en av dem, Els-Mari Frisk, ”kyrkisfröken”, en helt vanlig dag på jobbet.

Hit och dit och upp och ner, 16 år har passerat framför ögonen på mig som om allt hände igår. Tiden bara sveper förbi och barnen blir bara äldre och äldre.

Här på Kyrkis finns jag, Els-Mari Frisk, tillsammans med min vän och kollega Agneta. Jag ser mig själv i de föräldrar som kommer och hämtar eller lämnar sina barn, för de är idag i nästan samma situation som jag själv var när jag hämtade min dotter här på Kyrkis. Den stora skillnaden är att jag själv jobbar här nu och att hon är vuxen.

Varje dag börjar jag och Agneta med att gå igenom dagen och pratar om vilka grupper som skall komma och hälsa på oss och vad vi skall göra. Just denna dag är det måleri med vattenfärg som står på schemat. Samling i soffan har vi varje gång då vi sjunger, läser saga eller pratar med varandra. Det är även viktigt att barnen får tid att leka tillsammans.

Många av de små barnen träffar vi tre gånger i veckan, tre timmar. Vi hinner med två grupper per dag. Denna eftermiddag är det en del av de gamla kyrkisbarnen som kommer tillbaka och hälsar på. Vi tar en promenad till Östbergsskolan efter lunch för att hämta barnen som är 6-8 år gamla, sen en promenad tillbaka till Kyrkis där det blir samling, fikastund, lek och pyssel.

Under dessa promenader får man ofta uppleva fina ögonblick när man möter de ännu äldre barnen på skolgården. Det kommer ofta fram ett barn och frågar om det var jag som var deras gamla fröken när de gick på Kyrkis.

I morgon är det ”Öppet kyrkis”, Liten och Stor, då vi brukar förbereda något gott att bjuda på. Under Öppet kyrkis är både föräldrar och barn välkomna att stanna tillsammans.

Jag har ett fantastiskt roligt och givande jobb på många sätt, där jag dagligen får möta så många härliga barn, ungdomar och föräldrar.

Vem vet, kanske är jag din ”gamla” kyrkisfröken.

Els-Mari Frisk

Välkommen att vara med oss och sjunga!

”Frösö kyrkokör” bjuder in dig att vara med Långfredag den 2 april. Under ledning av Mats Ternvall framför vi ”Jesu sju ord på korset” av Jerker Leijon. Viss körvana krävs.

För mer information kontakta Mats Ternvall
mats.ternvall@frosokyrka.se
tfn. 063 - 161158

Frösö församling

Mars

SÖNDAG 28/3

Palmsöndagen

- 11 Frösö kyrka. Högmässa, Göran Modén. Gäster från Lincolns stift.
- 18 Hornsbergskyrkan. Trivselkväll med "Glimtar från engelskt kyrkoliv", arr: Frösö församlingskår.

April

TORS DAG 1/4

Skärtorsdagen

- 15 Valla servicehus. Andakt med nattvard, Svante Tängmark.
- 19 Hornsbergskyrkan. Skärtorsdagsmessa, Lars-Åke Wikström.

FREDAG 2/4

Långfredagen

- 11 Frösö kyrka. Långfredagsgudstjänst, Lars-Åke Wikström.
- 15 Hornsbergskyrkan. Musikgudstjänst, Jesu sju ord på korset av J Leijon. Frösö kyrkokör med vänner.

LÖRDAG 3/4

Påskafton

- 23 Hornsbergskyrkan. Påsknattsmässa, Helen Lugner.

SÖNDAG 4/4

Påskdagen

- 11 Frösö kyrka. Högmässa, Helen Lugner.

MÅNDAG 5/4

Annandag påsk

- 11 Hornsbergskyrkan. Emmausmessa, Helen Lugner.

SÖNDAG 11/4

2 i påsktiden

- 11 Frösö kyrka. Högmässa, Svante Tängmark.
- 14 Bonden. Andakt, Svante Tängmark.

ONSDAG 14/4

- 19 Hornsbergskyrkan. Kvällsmässa, Svante Tängmark.

SÖNDAG 18/4

3 i påsktiden

- 11 Hornsbergskyrkan. Familjegudstjänst, Lars-Åke Wikström. Bibelutdelning till församlingens 6-åringar.

ONSDAG 21/4

- 08 Hornsbergskyrkan. Morgonmessa och kyrkfrukost, Lars-Åke Wikström.

SÖNDAG 25/4

4 i påsktiden

- 11 Frösö kyrka. Gudstjänst, Göran Modén.
- 13.30 Brevbäraren. Andakt, Göran Modén.
- 18 Hornsbergskyrkan. Examenskonsert, Andreas Hansson, gitarr.

ONSDAG 28/4

- 11 Hornsbergskyrkan. Teckenspråksgudstjänst, Johan Selin.
- 19 Hornsbergskyrkan. Gospelmässa, Helen Lugner, Frösö Gospel.

TORS DAG 29/4

- 19 Hornsbergskyrkan. Konsert med Birka folkhögskola: Klassiska linjen.

Maj

SÖNDAG 2/5

5 i påsktiden

- 11 Frösö kyrka. Temamässa, Helen Lugner.
- 14 Valla servicehus. Andakt, Helen Lugner.

TIS DAG 4/5

- 13 Slandrom. Sopplunch, Helen Lugner

ONSDAG 5/5

- 19 Hornsbergskyrkan. Kvällsmässa, Svante Tängmark.

LÖRDAG 8/5

- 11 Frösö kyrka. Konfirmation med mässa, Vårgruppens konfirmander, Lars-Åke Wikström, Shermine Nolander, Gustav Andersson.

SÖNDAG 9/5

Bönsöndagen

- 11 Frösö kyrka. Konfirmation med mässa, Vårgruppens konfirmander, Lars-Åke Wikström, Shermine Nolander, Gustav Andersson.

ONSDAG 12/5

- 19 Hornsbergskyrkan. Kvällsmässa, Svante Tängmark.

TORS DAG 13/5

Kristi himmelfärds dag

- 08 Frösövallen. Gökotta tillsammans med EFS.

SÖNDAG 16/5

Sönd. före pingst

- 11 Frösö kyrka. Gudstjänst, Svante Tängmark.
- 14 Bonden. Andakt, Svante Tängmark.

ONSDAG 19/5

- 08 Hornsbergskyrkan. Morgonmessa och kyrkfrukost, Göran Modén.

SÖNDAG 23/5

Pingstdagen

- 11 Frösö kyrka. Konfirmation med mässa, Valla konfirmander, Göran Modén, Urban Nolander.

ONSDAG 26/5

- 19 Hornsbergskyrkan. Kvällsmässa, Helen Lugner.

SÖNDAG 30/5

Hel. trefaldighets dag

- 11 Frösö kyrka. Högmässa, Lars-Åke Wikström.

Juni

LÖRDAG 5/6

- 18 Frösö kyrka. Andaktsstund i anslutning till gemensam urnedsättning, Helen Lugner.

SÖNDAG 6/6

1 e. tref. Sveriges nationaldag

- 11 Frösö kyrka. Temamässa, Helen Lugner.
- 18 Frösö kyrka. Nationaldagsfirande, Helen Lugner, Frösö kyrkokör. Högtidstalar biskop Tuulikki Koivunen Bylund.

SÖNDAG 13/6

2 e. tref.

- 11 Frösö kyrka. Högmässa, Svante Tängmark.

Döpta

**Församlingsbor
oktober - december 2009**

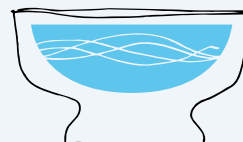

Illustration: Susanne Engman/IKON

Frösö:

Märta Berg
Olivia Bång
Agnes Käller
Felix Nordbakk
Alfred Nilsson
Tilde Almquist
Alma Källström
Sigrid Eliasson
Märta Häggström
Arvid Hermansson
Matilda Laakkonen
Loke Eriksson Johansson
Amanda Sundström Norell
Anton Owén Wallram
Jonathan Lundhall
Anna-Lina Lidgren
Kevin Valtersson
Greta Magnusson
Elias Laakkonen
Olivia Wickzell
Malva Wickzell
Hedda Sohlberg
Livia Sohlberg
Olle Vuollet
Hugo Åsberg

Sunne:

Stina Hellner
Gustav Gärdlund
Elin Fastesson Ångnell

Med reservation för ändringar. För aktuellt veckoprogram, se predikoturena i ÖP eller LT på fredagar.

Kyrkbladet

REDAKTÖR: Carina Norrman, mail: carina.norrman@telia.com, ANSVARIG UTGIVARE: Göran Modén, ADRESS: Frösö församling Sikvägen 88, 832 53 Frösön, TELEFON: 063-16 11 50, FAX: 063-16 11 66, TRYCK: Berndtssons Tryckeri AB, BILDBEARBETNING: Bild & Retuschverket.

Sunne och Norderön

Sagor som lyfter och bär

Alla som känner mig vet att jag är förtjust i hösten och sagor, så vuxen jag är. Sagor tycker kanske du är för barn, men faktum är att de flesta faktiskt är skrivna eller vidareförmedlade för vuxna. Även en till synes barnlig röd tråd har underliggande budskap med fortbildning i social kompetens och vägledning för vårt själsliga liv. Det gäller både profana och religiösa berättelser.

En berättelse som följt mig genom stora delar av mitt liv är profeten Jonas uppdrag i Nineve. Jag minns så väl när jag för första gången hörde berättelsen om Jona i valfiskens buk. Det var på våren, jag var sju år och gick i söndagsskola. Efter det fick mamma läsa den spännande berättelsen om och om igen ur barnens bibel. Vilket äventyr och med den kärleksfulle Gud vid sin sida så klarade han sig. Sedan dess har texten bytts ut mot vuxenvarianten på många språk som gett mer nyanseringar. Valfisken som enligt grundtexten är "en stor fisk" kan tolkas som en omskrivning för att hamna i verkligt trångmål. Jonas bön inifrån den stora fiskens buk har fått bli mina ord vid tillfällena då jag inte mått bra och känt mig otillräcklig. Berättelsen har fått mig att bearbeta min syn på min kallelse, människor från andra traditioner med andra gudsbilder, förlåtelsen och mycket mycket mer.

Det är en konst att läsa sagor och berättelser, speciellt om man inte bara ska tillgodose sig det i centrum ställda händelseförloppet. Många frågor, en del riktigt obehagliga, om sitt liv och leverne kan dyka upp om man vågar att läsa på allvar. Men övning ger färdighet och det finns många berättelser att öva på i vår bibel.

Nu är våren här och kanske skulle jag inte be er stanna inne och läsa, utan istället be er att gå ut och uppleva allt det goda Gud väcker på nytt ur vinterns vila. Men det ena behöver inte utesluta det andra. Ta med boken ut, leta upp en solig plats i lä, och låt dig föras med på svindlande äventyr.

Det händer en hel del i våra församlingar, som ni kan se i kalendariet, så jag hoppas att vi träffas.

Slutligen en hälsning från vaktmästarna angående gravplanteringarna i Sunne och på Norderön. Som vanligt blir det sommarplanteringar, men istället för vårplantering kommer ljung att planteras när sommarblommorna gjort sitt.

Väl mött i kyrka och bygd.

Maria Nilsson
Komminister
i Sunne och Norderön
maria.nilsson@sunnekyrka.se

Detta händer i Sunne

Mars

LÖRDAG 20/3

18 Musikgudstjänst med
I. Grahn, S. Trång,
M. Paulsson, M. Tängmark,
E. Lundqvist.

SÖNDAG 21/3

J. Marie beb.
12 Bygudstjänst i Måläng med
kyrkokören, kyrkkaffe.

April

LÖRDAG 3/4

Påskafton
23 Påsknattsmässa.

MÅNDAG 5/4

Annandag påsk
12 Annandagsgudstjänst på
Sunnebacken. Kyrkkaffe
med Lotta och Rolf.

TISDAG 13/4

12 Trivsellunch i sockenstugan.

ONSDAG 14/4

12 Trivsellunch i Hara
föreningshus

SÖNDAG 18/4

3 i påsktiden
11 Familjegudstjänst. Barnkör,
bibelutdelning.

LÖRDAG 24/4

18 Musik med Linnékvintetten,
klassisk brassmusik.

Maj

SÖNDAG 9/5

Bönsöndag
18 Jämtländsk folkmusikmässa
med kyrkokören, Bergs
sångarförbund och spelmän.

TISDAG 11/5

12 Trivsellunch i sockenstugan.
ONSDAG 12/5
12 Trivsellunch i Hara
föreningshus.

TORS DAG 13/5

Kristi himmelsfärds dag
08 Gökotta i gläntan, kyrkfru-
kost.

TORS DAG 20/5

19 Konsert med barn- och ung-
domskörer från Frösön.

SÖNDAG 23/5

Pingstdagen
11 Konfirmation.
18 Aftonmusik med Anders
Hedén och kör.

Juni

SÖNDAG 13/6

2 e tref
18 Konsert med Frösö Gospel.

LÖRDAG 26/6

Midsommardagen
12 Gudstjänst i kyrkoruinen.

Detta händer på Norderön

Mars

SÖNDAG 21/3

J. Marie beb.
18 Gudstjänst med sång av
Torbjörn Edlund.

TORS DAG 25/3

12 Trivsellunch i sockenstugan.

April

FREDAG 2/4

Långfredag
11 Långfredagsgudstjänst.

SÖNDAG 4/4

Påskdagen
11 Gudstjänst.

SÖNDAG 18/4

3 i påsktiden
18 Musik med Mikael och
Johanna Klemé.

TORS DAG 22/4

12 Trivsellunch i sockenstugan.

Maj

SÖNDAG 9/5

Bönsöndag
11 Gudstjänst. Desirée Olsson,
fagott

TORS DAG 20/5

12 Trivsellunch i sockenstugan.

Juni

SÖNDAG 13/6

2 e tref.
11 Gudstjänst. Solist,
Viktoria Sätter.

Sunne församling

Sunne Prästbord 110, 832 94 Orrviken
Tel.tid tors. 10-14

tel: 063-401 03, fax: 063-402 53

Kyrkogårdsvaktmästare

Tel: 063 - 402 07, 063 - 161159,
063 - 161160

Sockenstugan

Tel: 063 - 402 39

Gudstjänsterna firas i respektive kyrka om ej annat anges.

Med reservation för eventuella förändringar. Se predikoturena i ÖP respektive LT